

ISSUES OF ENSURING HIGH-QUALITY EDUCATION UNDER MARTIAL LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-570-9-1>

ОСВІТНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ДОСВІД ПИРЯТИНСЬКОЇ ФІЛІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Тимошенко О. І., Захарченко А. О., Козинець А. О.

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну, що відбулося у 2022 році, стало не просто трагічною подією в історії нашої держави, а й потужним стимулом для глибоких змін у всіх сферах суспільного життя, зокрема, в освітній галузі. Ця війна стала надзвичайно важким випробуванням для всього українського суспільства, але вона також продемонструвала неймовірну стійкість, здатність до швидкої адаптації та творчі ресурси, які дозволяють не лише пережити кризу, а й відкрити нові шляхи для подальшого розвитку. В умовах активних бойових дій система освіти зіткнулася з безпрецедентними викликами, які вимагають негайної адаптації та пошуку інноваційних стратегій для забезпечення безперервності навчального процесу та підтримки його високої якості.

Ця агресія не лише зруйнувала фізичну інфраструктуру освітніх закладів, але й завдала глибоких психологічних та соціальних травм, що потребують комплексного підходу до їх подолання. Руйнування торкнулися не лише навчальних корпусів, а й лабораторій, бібліотек, спортивних комплексів, позбавляючи студентів та викладачів необхідних ресурсів для якісного навчання та досліджень. Крім того, постійна загроза обстрілів, бомбардувань та евакуацій створила атмосферу страху та невизначеності, що негативно впливає на психоемоційний стан учасників освітнього процесу. В умовах такої стресової ситуації, відновлення освітнього процесу стало ще більш складним завданням, що потребує нових підходів до навчання та психолого-соціальної підтримки.

До 2022 року українська освіта перебувала на шляху активних реформ, спрямованих на інтеграцію в європейський освітній простір, цифровізацію та модернізацію навчальних програм. Впровадження Болонського процесу, розширення автономії університетів, розвиток цифрових технологій – ці та інші позитивні тенденції свідчили про

прогрес у розвитку освітньої системи, наближаючи її до міжнародних стандартів¹.

Однак, з початком війни ці досягнення були поставлені під серйозну загрозу. Руйнування інфраструктури, необхідність організації дистанційного навчання в умовах обмежених ресурсів, психологічні травми учасників освітнього процесу, обмеження доступу до освіти для внутрішньо переміщених осіб, а також для тих, хто опинився на тимчасово окупованих територіях – ці та інші виклики вимагають від освітніх установ не лише швидкої реакції, але й стратегічного бачення майбутнього.

Необхідно не лише відновити зруйноване, але й створити стійку та гнучку систему освіти, здатну адаптуватися до майбутніх криз. В умовах війни освітні установи мають стати не лише місцем для здобуття знань, але й соціальними осередками, які підтримують спільноти, сприяють розвитку національної єдності та виконують роль важливих інститутів для стабільності суспільства.

В умовах повномасштабного вторгнення, особливу увагу привертає досвід Пирятинської філії Європейського університету², яка продемонструвала вражаючий рівень адаптивності та глибоке відчуття соціальної відповідальності. Цей навчальний заклад не лише зумів забезпечити безперервність освітнього процесу, але й активно впроваджував принципи сталого розвитку, що повністю відповідають цілям Організації Об'єднаних Націй³. Їхні практичні ініціативи, спрямовані на надання підтримки студентам, сприяння розвитку місцевої громади та активну участь у відновленні країни, слугують яскравим прикладом того, як освітні установи можуть відігравати ключову роль у подоланні наслідків війни та забезпеченні сталого розвитку України.

1. Освітні виклики в умовах воєнного стану: аналіз ситуації та стратегічні підходи

Перед початком повномасштабної війни в Україні система вищої та передвищої освіти перебувала в процесі активних реформ. Ці зміни були спрямовані на модернізацію та інтеграцію української освіти в європейське та міжнародне освітнє середовище.

---

¹ Khan E. The Bologna Process Engagement of Ukraine: Twelve Years Towards the European Educational Process. *European Historical Studies*. 2017. № 7. С. 45–63. URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2017.07.45-63> (дата звернення: 06.03.2025)

² Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

³ 17 цілей сталого розвитку | global compact. Global Compact. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 06.03.2025).

З 2014 року Україна активно розпочала реформи вищої освіти, орієнтуючись на європейські стандарти через реалізацію Болонського процесу, що сприяло гармонізації освітніх програм і стандартів з міжнародними вимогами. Одним із основних елементів стало⁴:

– **перехід до двохступеневої системи освіти:** бакалаврат і магістратура, що дозволило студентам отримувати спеціалізацію і водночас полегшувало мобільність випускників на міжнародному рівні;

– **автономія університетів:** навчальні заклади отримали більше прав щодо самостійного визначення навчальних планів, підготовки наукових програм і організації студентського життя;

– **інтернаціоналізація:** вищі навчальні заклади почали більше залучати іноземних студентів і активно співпрацювати з університетами світу. Це сприяло підвищенню якості освіти та інтеграції українських університетів у міжнародний освітній простір.

Однією з важливих складових реформ до війни стала цифровізація освітнього процесу. Впроваджувалися нові онлайн-курси, платформи для електронного навчання та цифрові ресурси, що дозволили університетам організовувати гнучкий підхід до навчання. Вищі навчальні заклади активно почали використовувати інтернет-ресурси для підготовки студентів і взаємодії з ними:

– **масові відкриті онлайн-курси:** багато університетів почали пропонувати безкоштовні онлайн-курси для широкої аудиторії, що стало можливою для дистанційного навчання;

– **системи управління навчанням:** встановлення таких платформ, як Moodle та Blackboard, дозволило студентам і викладачам ефективно організовувати навчальний процес, знижуючи залежність від фізичних ресурсів і аудиторій.

Велику увагу приділяли забезпеченню доступу до освіти для різних категорій населення, зокрема:

– **інклюзивна освіта:** уряд і освітні установи працювали над створенням умов для осіб з особливими потребами, включаючи адаптовані навчальні матеріали, доступні аудиторії та підтримку на всіх етапах навчання;

– **фінансова доступність:** для студентів з малозабезпечених родин були запроваджені стипендії, гранти та державні програми підтримки, які полегшували доступ до освіти.

В умовах модернізації системи вищої освіти акцент був також зроблений на розвитку науково-дослідницької діяльності:

---

⁴ Khan E. The Bologna Process Engagement of Ukraine: Twelve Years Towards the European Educational Process. *European Historical Studies*. 2017. № 7. С. 45–63. URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2017.07.45-63> (дата звернення: 06.03.2025)

– **покращення наукових програм:** вищі навчальні заклади почали більше уваги приділяти науково-дослідницьким програмам, фінансуючи студентські проекти, підтримуючи наукові конференції та розвиваючи інновації;

– **міжнародне співробітництво в науці:** залучення науковців до міжнародних проектів, участь у глобальних дослідженнях сприяли інтеграції наукового потенціалу України у міжнародну наукову спільноту.

Підготовка спеціалістів, орієнтованих на потреби ринку праці, також була важливою складовою освітнього процесу ⁵:

– **система практик та стажувань:** багато університетів активно співпрацювали з компаніями та підприємствами, надаючи студентам можливість проходити практику, що дозволяло їм отримувати реальний досвід роботи ще під час навчання.

– **партнерства з бізнесом:** заклади освіти почали активно співпрацювати з бізнесами для розробки нових програм підготовки фахівців, орієнтуючи навчальні курси на реальні потреби економіки.

На рівні передвищої освіти система також проходила через серйозні зміни, спрямовані на підвищення якості та доступності освіти. Важливими аспектами були:

– **інтеграція гуманітарних і технологічних дисциплін:** спеціалізація учнів почала включати більш широке розуміння дисциплін як у гуманітарній, так і у природничо-науковій сфері;

– **розвиток профільної освіти:** з 2016 року почався перехід на профільну старшу школу, де учні могли обирати спеціалізації, які відповідали їхнім інтересам та майбутній професії.

Передвищі освітні установи також активно працювали над покращенням умов для навчання та розвитку учнів, включаючи забезпечення доступу до додаткових навчальних матеріалів, розвиток спортивної та культурної інфраструктури ⁶.

Усе це створювало основи для подальшого розвитку та адаптації освітньої системи України, однак повномасштабна війна поставила нові виклики, які вимагали швидкої і гнучкої реакції для збереження освітнього процесу та надання якісної освіти в умовах кризи.

Війна в Україні, розпочата з повномасштабного вторгнення росії в 2022 році, принесла численні виклики для всієї держави, кардинально

---

⁵ Гуревич Р.С., Гордійчук Г.Б., Коношевський Л. Л. (2023). Змішане навчання як сучасна форма побудови навчального процесу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. Вип. 69, С. 14–35.

⁶ Khan E. The Bologna Process Engagement of Ukraine: Twelve Years Towards the European Educational Process. *European Historical Studies*. 2017. № 7. С. 45–63.
URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2017.07.45-63> (дата звернення: 06.03.2025).

змінивши соціальну, економічну та політичну ситуацію. Однією з найбільш вразливих сфер, що зазнала впливу війни, стала система освіти. Освітні установи зіткнулися з низкою труднощів, серед яких найбільшими є проблеми безпеки, переривання навчального процесу, руйнування інфраструктури та зміни в організації навчання. Водночас ці виклики відкривають нові можливості для трансформацій у сфері освіти, даючи шанс для її модернізації та адаптації до умов воєнного стану.

З початком війни ці позитивні зміни зіткнулися з новими, безпрецедентними викликами. Боротьба з агресором вимагала не лише фізичного відновлення зруйнованих інфраструктур, а й значних зусиль для збереження навчального процесу та підтримки студентів і викладачів в умовах постійної небезпеки. Цифровізація стала ще важливішою, оскільки багато навчальних закладів вимушено перейшли на дистанційне навчання, намагаючись мінімізувати вплив бойових дій. Однак зростання технічних проблем, відсутність стабільного доступу до Інтернету, а також матеріальні труднощі стали серйозними бар'єрами для ефективного онлайн-освіти в багатьох регіонах.

Повномасштабна війна в Україні виявила численні вразливості освітньої системи, поставивши перед нею безпрецедентні виклики⁷. Ці виклики не обмежуються лише фізичними руйнуваннями, а й охоплюють широкий спектр проблем, що впливають на доступність, якість та безпеку освіти. Розгляд основних викликів, з якими стикається освітня система під час війни, є ключовим для розробки ефективних стратегій їх подолання.

1. Безпека та руйнування інфраструктури:

– Постійні обстріли та бомбардування призвели до руйнування тисяч освітніх закладів, що створює значні труднощі в організації навчального процесу навіть у відносно безпечних регіонах. За даними Міністерства освіти і науки України, руйнувань зазнали понад 3,5 тисячі закладів освіти.

– Необхідність організації укриттів та евакуації ускладнює навчання, а також створює додаткове психологічне навантаження на всіх учасників освітнього процесу⁸.

2. Адаптація навчального процесу та цифрова нерівність:

– Дистанційне навчання вимагало від учасників освітнього процесу технічної та психологічної готовності, але обмеження, такі як

---

⁷ Освіта в умовах війни: виклики та перспективи для України. Інститут аналітики та адвокатури. URL: <https://iaa.org.ua/articles/education-in-times-of-war-challenges-and-prospects-for-ukraine/> (дата звернення: 06.03.2025).

⁸ Освіта в умовах війни: виклики та перспективи для України. Інститут аналітики та адвокатури. URL: <https://iaa.org.ua/articles/education-in-times-of-war-challenges-and-prospects-for-ukraine/> (дата звернення: 06.03.2025).

відсутність інтернету та електроенергії, створюють додаткові бар'єри. Особливо це стосується сільських та віддалених регіонів, де інфраструктура є менш розвинутою.

– Не всі учні та студенти мають рівний доступ до цифрових технологій, що посилює нерівність в освіті та вимагає розробки програм для забезпечення цифрової грамотності.

3. Втрата освітніх можливостей:

– Мільйони дітей та студентів були змушені покинути свої домівки, що ускладнює доступ до освіти. Багато з них перебувають за кордоном, де стикаються з проблемами інтеграції в місцеві освітні системи.

– Деякі учні втратили можливість навчатися протягом тривалого часу, що може призвести до довгострокових наслідків для їхнього освітнього та професійного розвитку.

Війна не лише руйнує фізичну інфраструктуру, але й завдає глибоких психологічних та соціальних травм. Освітнє середовище, як відображення суспільства, не може залишатися осторонь цих процесів. Тому надзвичайно важливо розглянути, як війна впливає на психологічний стан студентів та викладачів, а також які соціальні виклики постають перед системою освіти в умовах воєнного стану.

1. Травматичний досвід та психологічна підтримка:

– Війна завдає глибоких психологічних травм усім учасникам освітнього процесу, спричиняючи стрес, травми та втрату близьких, що суттєво впливає на їхній емоційний стан. Ці травми можуть проявлятися у вигляді посттравматичного стресового розладу, тривожних розладів, депресії та інших психологічних проблем. Тому надзвичайно важливо створити умови для психологічного відновлення, забезпечивши доступ до необхідної підтримки⁹.

– Для цього необхідно організувати надання психологічної допомоги через індивідуальні консультації та групові терапевтичні заняття, де учасники зможуть обмінюватися досвідом та отримувати підтримку. Окрім того, важливо проводити спеціальні тренінги для викладачів, щоб вони могли розпізнавати ознаки психологічних проблем у студентів та надавати першу психологічну допомогу. Ці заходи допоможуть учасникам освітнього процесу подолати психологічні наслідки війни та повернутися до нормального життя.

2. Соціальна ізоляція:

– Дистанційне навчання та обмеження соціальних контактів можуть призвести до почуття ізоляції та самотності. Особливо це

---

⁹ ПТСР (Посттравматичний стресовий розлад): Що це таке і як його розпізнати?. [helsinki.me](https://helsinki.me/blog/ptsr-posttravmatychnyi-stresovyi-rozlad). URL: <https://helsinki.me/blog/ptsr-posttravmatychnyi-stresovyi-rozlad> (дата звернення: 06.03.2025).

стосується дітей та підлітків, які потребують регулярного спілкування з однолітками для свого соціального та емоційного розвитку.

– Необхідно створювати можливості для соціалізації та спілкування між учнями та студентами. Це може включати в себе організацію онлайн-клубів, віртуальних екскурсій, спільних проєктів та інших заходів, які сприяють спілкуванню та взаємодії. Також важливо підтримувати зв'язок між студентами та викладачами, щоб вони могли відчувати себе частиною спільноти.

3. Внутрішньо переміщені особи (далі – ВПО):

– ВПО потребують особливої підтримки для інтеграції в нові освітні середовища, включаючи доступ до освіти, психологічну допомогу та соціальну підтримку. Вони часто стикаються з проблемами адаптації до нового місця проживання, новими навчальними програмами та новими соціальними групами¹⁰.

– Необхідно забезпечити ВПО доступ до якісної освіти, психологічної допомоги та соціальної підтримки. Це може включати в себе надання додаткових занять, організацію адаптаційних програм, створення груп підтримки та надання фінансової допомоги. Також важливо враховувати особливості потреб ВПО, такі як мовні бар'єри, культурні відмінності та психологічні травми.

В умовах безпрецедентних викликів, спричинених війною, життєво необхідним стає розробка та впровадження ефективних стратегічних підходів для забезпечення безперервності та якості освітнього процесу. Ці підходи мають враховувати не лише фізичні та технічні аспекти, але й психологічні та соціальні потреби всіх учасників освітнього процесу. Адаптація до нових реалій вимагає комплексного підходу, що включає модернізацію технологій, психосоціальну підтримку, гнучкість навчання та міжнародну співпрацю¹¹:

1. Модернізація технологій та інфраструктури:

– Використання онлайн-платформ та інтерактивних технологій для розвитку цифрової освіти. Це включає в себе використання хмарних технологій, віртуальних лабораторій, інтерактивних підручників та інших інструментів, які роблять навчання більш цікавим та ефективним.

– Інвестиції в відновлення зруйнованих освітніх закладів, будівництво сучасних та безпечних шкіл та університетів. Це включає в

---

¹⁰ Освіта в умовах війни: виклики та перспективи для України. Інститут аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/articles/education-in-times-of-war-challenges-and-prospects-for-ukraine/> (дата звернення: 06.03.2025).

¹¹ Гуревич Р.С., Гордійчук Г.Б., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Кусій М. І., Дразчук М. І. (2023). Змішане навчання як сучасна форма побудови навчального процесу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. Вип. 69, С. 14–35.

себе будівництво бомбосховищ, встановлення систем оповіщення, а також створення комфортних умов для навчання та проживання.

2. Психосоціальна підтримка:

– Підготовка педагогів для надання психологічної допомоги, організація центрів психологічної підтримки в освітніх закладах. Це включає в себе проведення тренінгів для педагогів з питань психології, а також створення спеціалізованих центрів, де студенти можуть отримати психологічну допомогу.

– Забезпечення психосоціальної підтримки для подолання стресу та травм, що виникли через військові дії. Це включає в себе організацію груп підтримки, проведення терапевтичних сесій, а також надання індивідуальних консультацій.

3. Гнучкість навчання та адаптація програм:

– Застосування змішаних форм навчання, що поєднують онлайн та офлайн формат. Це дозволяє студентам обирати найбільш зручний для них формат навчання, а також забезпечує гнучкість у випадку виникнення надзвичайних ситуацій¹².

– Забезпечення гнучкості навчальних програм, враховуючи потреби різних категорій студентів, зокрема внутрішньо переміщених осіб. Це включає в себе розробку індивідуальних навчальних планів, надання додаткових занять, а також адаптацію навчальних матеріалів до потреб студентів з особливими потребами.

4. Міжнародна співпраця та підтримка:

– Залучення міжнародної допомоги та співпраці для розробки та впровадження освітніх реформ. Це включає в себе обмін досвідом, залучення міжнародних експертів, а також отримання фінансової та технічної допомоги.

– Обмін досвідом з іншими країнами, які пережили військові конфлікти, для інтеграції найкращих практик. Це дозволяє Україні використовувати досвід інших країн для подолання викликів, пов'язаних з війною.

Війна в Україні стала суворим іспитом для системи освіти, виявивши її недоліки, але водночас і надзвичайну витривалість. Попри колосальні труднощі, українські освітяни демонструють дивовижну здатність оперативного пристосовуватися до нових реалій, активно використовуючи цифрові технології та новаторські підходи.

---

¹² Гуревич Р.С., Гордійчук Г.Б., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Кусій М. І., Драчук М. І. (2023). Змішане навчання як сучасна форма побудови навчального процесу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. Вип. 69, С. 14–35.

Цей складний період також відкриває унікальні можливості для трансформації освітнього процесу, адже вимагає невідкладної модернізації стратегій, зокрема, розвитку цифрової грамотності, інклюзивного навчання, а також зміцнення національної самосвідомості та стійкості.

Щоб краще зрозуміти виклики, з якими стикнулася освіта, важливо згадати, що перед початком війни система освіти в Україні активно реформувалася, зокрема через інтеграцію до Болонського процесу та впровадження двоступеневої освіти¹³. Однак війна змусила переосмислити пріоритети і зосередитися на кризовій адаптації, збереженні доступності освіти для всіх категорій студентів, а також забезпеченні мінімальної стабільності в умовах бойових дій. Водночас війна показала необхідність збереження науково-дослідницької діяльності, зокрема через благодійні ініціативи, такі як підтримка наукових проектів з вивчення наслідків війни та надання грантів для молодих науковців, які змушені були покинути свої домівки.

2. Практичні ініціативи на прикладі Пирятинської філії Європейського університету: сталий розвиток в освіті під час війни

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну освітня система країни зазнала значних змін, які стали вимогою оперативної адаптації до нових, складних реалій. Війна принесла з собою не лише гуманітарну кризу, але й серйозні виклики для збереження безперервності навчального процесу, реалізації освітніх програм та забезпечення психоемоційного благополуччя студентів. Українські навчальні заклади опинилися в умовах, де необхідно було приймати швидкі та ефективні рішення для підтримки студентів, збереження якості освіти та забезпечення її доступності.

В цих умовах Пирятинська філія Європейського університету не лише активно реагувала на зміни, але й розробила низку ініціатив, які дозволили забезпечити сталий розвиток в освіті. Враховуючи виклики, з якими стикнулися студенти, викладачі та місцеві громади, філія активно долучалася до реалізації практичних ініціатив, що не тільки сприяли продовженню навчального процесу, а й сприяли соціальній інтеграції студентів, розвитку громадянської свідомості та активному волонтерству¹⁴.

---

¹³ Khan E. The Bologna Process Engagement of Ukraine: Twelve Years Towards the European Educational Process. *European Historical Studies*. 2017. № 7. С. 45–63.
URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2017.07.45-63> (дата звернення: 06.03.2025).

¹⁴ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет.
URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

Ці ініціативи стали важливими складовими частинами стратегії університету в умовах війни. Вони допомогли забезпечити якісну освіту, сприяли психологічній підтримці та адаптації студентів, зберігши їх емоційне та психічне здоров'я. Крім того, важливими аспектами стали гнучкі навчальні програми, які дозволяють поєднувати навчання з волонтерською діяльністю та роботою в громадах, а також активна співпраця з місцевими підприємствами та органами влади, що допомогло відновленню інфраструктури та розвитку сталих проєктів.

Пирятинська філія є не лише освітнім осередком, а й центром соціальної відповідальності, надаючи студентам можливість брати участь у соціальних і волонтерських проєктах, що сприяють відновленню країни після війни. Завдяки такому підходу навчальний процес стає гнучким і адаптивним, зберігаючи свою значущість та ефективність у нових реаліях.

У відповідь на ці виклики Пирятинська філія ПВНЗ «Європейський університет» активно впроваджує принципи сталого розвитку, орієнтуючи свою діяльність на досягнення ключових цілей ООН. Заклад забезпечує якісну освіту шляхом удосконалення навчальних програм, впровадження сучасних методик викладання та розширення можливостей онлайн-навчання. Водночас він формує відповідальних громадян, які беруть активну участь у житті громади та сприяють її розвитку. Філія розробила власну стратегію сталого розвитку, яка включає практичні ініціативи, спрямовані на вдосконалення освітнього процесу, соціальну згуртованість, підвищення стійкості громади, зміцнення партнерства з місцевими органами влади та бізнесом, а також підтримку освітніх і гуманітарних проєктів для внутрішньо переміщених осіб.

Пріоритетними цілями сталого розвитку¹⁵ для Пирятинської філії є:¹⁶

- **Ціль 4. Якісна освіта** – забезпечення рівного доступу до якісного навчання та професійної підготовки;
- **Ціль 5. Гендерна рівність** – створення рівних можливостей для всіх студентів незалежно від статі;
- **Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад** – підтримка громадських ініціатив та розвиток екологічної культури;
- **Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути** – прозорість управлінських процесів та розвиток культури взаємоповаги;

---

¹⁵ 17 цілей сталого розвитку | global compact. Global Compact. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 06.03.2025).

¹⁶ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

– **Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку** – активізація співпраці з місцевими організаціями та бізнесом .

У таблиці 1.1 представлено реалізація цілей сталого розвитку станом на січень 2025 р.

Таблиця 1.1

«Реалізація цілей сталого розвитку»

ЦІЛЬ	ЗАВДАННЯ	РЕАЛІЗОВАНІ ЗАХОДИ
ЦІЛЬ 4. ЯКІСНА ОСВІТА	1. Забезпечення практично орієнтованого навчання для підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці	Укладено меморандуми про співпрацю з Пирятинською міською радою, ТОВ «Леляківське», НПП «Пирятинський» та КП «Екосервіс-2022». Студенти проходять практику, реалізують спільні проекти з місцевими партнерами, здобувають практичний досвід.
	2. Розвиток інтерактивних методів навчання для підвищення якості освіти	Використовуються кейс-методи, групові проекти та рольові ігри для розвитку комунікаційних навичок та критичного мислення студентів. У 2024-2025 рр. організовано екскурсії до палацу Закревських та Публічної бібліотеки.
ЦІЛЬ 5. ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ	1. Забезпечення рівного доступу до освітніх ресурсів та можливостей для всіх студентів незалежно від статі	Проводяться майстер-класи, спортивні заходи, тренінги з надання першої домедичної допомоги для розвитку практичних навичок студентів.
	2. Сприяння активному залученню жінок і дівчат до студентських ініціатив та наукових проектів	Організовано мотиваційні зустрічі з успішними жінками-лідерами та представлені приклади успіху жінок, як-от директорка філії Аліна Захарченко, яка увійшла до ТОП-20 успішних жінок Полтавщини.
ЦІЛЬ 11. СТАЛИЙ РОЗВИТОК МІСТ І ГРОМАД	1. Розвиток соціальної інтеграції студентів у громаду через участь у громадських ініціативах	Студенти беруть участь у діяльності Молодіжної ради, екологічних акцій та благодійних заходах. Вони активно долучаються до соціальних проектів громади.
	2. Сприяння екологічній свідомості серед студентів філії та жителів громади	Філія активно співпрацює з КП «Екосервіс-2022», займається пропагандою сортування відходів, проводить екологічні акції та збір макулатури. Зокрема, директор філії Аліна Захарченко є координатором міжнародної акції Всесвітнього дня прибирання World Cleanup Day у Пирятинській ОТГ, а студенти та викладачі беруть активну участь у Всесвітній акції з прибирання Let's Do It! За вагомий внесок у розвиток молодіжного волонтерського руху філія щорічно отримує подяку від Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.
ЦІЛЬ 16. МИР, СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТА СИЛЬНІ ІНСТИТУТИ	1. Забезпечення прозорості та відкритості управлінських процесів	Впроваджено формат зустрічей «Кава-брейк» для спілкування студентів з керівництвом університету.
	2. Сприяння екологічній свідомості серед студентів філії та жителів громади	З 2014 року філія надає благодійну допомогу родинам захисників, багатодітним сім'ям та одиноким матерям, забезпечуючи їх продуктовими наборами, засобами гігієни та дитячими товарами. У 2024 році було відновлено благодійну акцію «Святий Миколай дітям», в рамках якої студенти зібрали та передали понад 150 новорічних подарунків дітям, що перебувають у складних життєвих ситуаціях, та понад 40 подарунків дітям загиблих та полонених захисників. Філія активно бере участь у благодійних ярмарках, кошти з яких передаються на підтримку ЗСУ.

		Також організовано збір коштів на закупівлю матеріалів для виготовлення маскувальних сіток. 3 вересня 2024 року було зібрано кошти на 3 рулони спанбонду. Філія отримала подяки від військових частин А 1499 та А0409 за надану допомогу. На базі філії створено міні-музей «Разом до перемоги», де представлені військові атрибути, надані захисниками.
ЦІЛЬ-17 ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	1. Розвиток співпраці з місцевими організаціями, бізнесом та громадою	Співпраця з ТОВ «Леляківське», КП «Екосервіс-2022» та Пирятинським національним природним парком для проходження практики та отримання практичного досвіду.
	2. Розробка та впровадження спільних екологічних ініціатив із місцевими підприємствами та громадськими організаціями	Впроваджено ініціативи з сортування відходів, екологічні майстер-класи з квітництва та підтримка програм переробки сировини.

Джерело: розробка автора.

Впровадження дистанційного навчання стало однією з ключових ініціатив, спрямованих на забезпечення безперервності навчання, особливо в умовах воєнного стану. Філія активно використовує онлайн-платформи для проведення лекцій, семінарських занять та практичних робіт. Це дозволяє не лише зберігати рівень освіти, але й забезпечувати безпеку студентів і викладачів у часи, коли перебування в навчальному закладі може бути небезпечним.

Відповідаючи на виклики воєнного стану, Пирятинська філія адаптувала свої навчальні програми. Використання гнучких підходів дозволяє студентам поєднувати навчання з волонтерською діяльністю, підтримкою Збройних Сил України або роботою в місцевих громадах. Це сприяє підготовці майбутніх фахівців, які зможуть ефективно працювати в умовах постконфліктної відбудови¹⁷.

Крім того, філія активно підтримує студентів у реалізації соціальних ініціатив, спрямованих на допомогу місцевій громаді та Україні в цілому. Студенти не тільки продовжують свою освітню діяльність, але й залучаються до волонтерських проєктів, організовуючи благодійні заходи та надаючи психологічну підтримку людям, що постраждали від війни.

Тісна співпраця з місцевими підприємствами та органами влади є важливим аспектом сталого розвитку в освіті. Спільні проєкти з такими партнерами, як Пирятинська міська рада, ТОВ «Леляківське», Національний природний парк «Пирятинський», дають студентам можливість отримувати практичний досвід, який має пряму вплив на

¹⁷ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

розвиток соціальної інфраструктури, охорону навколишнього середовища та відновлення територіальних громад після війни.

Також важливим напрямком є підтримка психоемоційного здоров'я студентів. Філія організовує консультації з психологами, тренінги на підтримку психічного здоров'я та створює платформи для обміну досвідом серед студентів і викладачів.

У межах сталого розвитку, філія також активно використовує сталу технологію в навчальному процесі, зокрема цифрові інструменти, які допомагають зменшити споживання паперу та інші ресурси. Студенти беруть участь у проєктах, спрямованих на підвищення еко-свідомості та збереження довкілля в умовах війни.

Отже, Пирятинська філія Європейського університету в умовах війни продемонструвала високий рівень адаптивності та соціальної відповідальності. Завдяки комплексу практичних ініціатив, спрямованих на сталий розвиток, філія не лише забезпечила безперервність освітнього процесу, але й активно сприяла соціальній інтеграції студентів, розвитку громадянської свідомості та підтримці місцевої громади¹⁸.

Ключовим аспектом діяльності філії стало впровадження принципів сталого розвитку, що відповідають цілям ООН. Це включає забезпечення якісної освіти, гендерної рівності, сталого розвитку міст і громад, миру, справедливості та сильних інститутів, а також партнерства заради сталого розвитку¹⁹.

Філія активно використовує дистанційне навчання, що дозволяє зберігати рівень освіти та забезпечувати безпеку студентів і викладачів. Гнучкі навчальні програми дозволяють студентам поєднувати навчання з волонтерською діяльністю та роботою в громадах, що сприяє підготовці фахівців, здатних ефективно працювати в умовах постконфліктної відбудови.

Тісна співпраця з місцевими підприємствами та органами влади дозволяє студентам отримувати практичний досвід та сприяє розвитку соціальної інфраструктури, охороні довкілля та відновленню територіальних громад.

Особлива увага приділяється підтримці психоемоційного здоров'я студентів, організації консультацій з психологами та тренінгів. Філія також активно використовує сталі технології в навчальному процесі, сприяючи еко-свідомості та збереженню довкілля.

---

¹⁸ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

¹⁹ 17 цілей сталого розвитку | global compact. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 06.03.2025).

Загалом, Пирятинська філія Європейського університету є прикладом ефективної адаптації до викликів війни та активної участі у сталому розвитку освіти та громади²⁰.

ВИСНОВКИ

Повномасштабна війна в Україні стала безпрецедентним випробуванням для освітньої системи, виявивши її вразливість, але водночас і стійкість. До 2022 року українська освіта активно реформувалася, прагнучи інтеграції в європейський простір та цифровізації. Однак, війна внесла кардинальні зміни, вимагаючи швидкої адаптації та пошуку нових стратегічних підходів.

Основними викликами стали безпека та руйнування інфраструктури, адаптація навчального процесу до дистанційного формату, втрата освітніх можливостей, психологічні травми та соціальна ізоляція. Для подолання цих викликів необхідна модернізація технологій, психосоціальна підтримка, гнучкість навчання та міжнародна співпраця.

Пирятинська філія Європейського університету продемонструвала високий рівень адаптивності та соціальної відповідальності, впроваджуючи практичні ініціативи, спрямовані на сталий розвиток. Ключовими напрямками стали:

- **Забезпечення якісної освіти:** впровадження дистанційного навчання, використання інтерактивних методів, співпраця з місцевими підприємствами для практичної підготовки студентів.

- **Соціальна інтеграція та громадянська активність:** участь у волонтерських проєктах, благодійних акціях, екологічних ініціативах, співпраця з місцевими громадами.

- **Психоемоційна підтримка:** організація консультацій з психологами, тренінги з підтримки психічного здоров'я, створення платформ для обміну досвідом.

- **Сталий розвиток:** впровадження принципів сталого розвитку, що відповідають цілям ООН, використання сталих технологій, підвищення еко-свідомості.

Філія активно співпрацює з місцевими органами влади, підприємствами та громадськими організаціями, що дозволяє студентам отримувати практичний досвід та сприяє розвитку регіону²¹.

Отже, Пирятинська філія Європейського університету є прикладом ефективної адаптації до викликів війни та активної участі у сталому

---

²⁰ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

²¹ Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

розвитку освіти та громади. Її досвід може бути корисним для інших навчальних закладів, які прагнуть забезпечити якісну освіту та соціальну підтримку в умовах кризи.

АНОТАЦІЯ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році стало катализатором трансформації освітньої системи, виявивши її вразливість, але водночас і стійкість. До 2022 року українська освіта активно реформувалася, прагнучи інтеграції в європейський простір та цифровізації. Однак, війна внесла кардинальні зміни, вимагаючи швидкої адаптації та пошуку нових стратегічних підходів. Основними викликами стали безпека та руйнування інфраструктури, адаптація навчального процесу до дистанційного формату, втрата освітніх можливостей, психологічні травми та соціальна ізоляція.

Для подолання цих викликів необхідна модернізація технологій, психосоціальна підтримка, гнучкість навчання та міжнародна співпраця. Пирятинська філія Європейського університету продемонструвала високий рівень адаптивності та соціальної відповідальності, впроваджуючи практичні ініціативи, спрямовані на сталий розвиток.

Ключовими напрямками стали: забезпечення якісної освіти, соціальна інтеграція та громадянська активність, психоемоційна підтримка, сталий розвиток. Філія активно співпрацює з місцевими органами влади, підприємствами та громадськими організаціями, що дозволяє студентам отримувати практичний досвід та сприяє розвитку регіону.

Література

1. Khan E. The Bologna Process Engagement of Ukraine: Twelve Years Towards the European Educational Process. *European Historical Studies*. 2017. № 7. С. 45–63. URL: <https://doi.org/10.17721/2524-048x.2017.07.45-63> (дата звернення: 06.03.2025).

2. Пирятинська філія «Європейський університет». ПФ Європейський університет. URL: <http://pirjatin.e-u.in.ua/> (дата звернення: 06.03.2025).

3. 17 цілей сталого розвитку | global compact. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 06.03.2025).

4. Гуревич Р.С., Гордійчук Г.Б., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л., Кусій М. І., Драчук М. І. (2023). Змішане навчання як сучасна форма побудови навчального процесу. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. Вип. 69, С. 14–35.

5. Освіта в умовах війни: виклики та перспективи для України. Інститут аналітики та адвокації. URL: <https://iaa.org.ua/articles/education-in-times-of-war-challenges-and-prospects-for-ukraine/> (дата звернення: 06.03.2025).

6. ПТСР (Посттравматичний стресовий розлад): Що це таке і як його розпізнати?. hel.si.me. URL: <https://helsi.me/blog/ptsr-posttravmatychnyi-stresovyi-rozlad> (дата звернення: 06.03.2025).

Information about the authors:

Tymoshenko Olena Ivanivna,

DSc (Philosophy), Professor,
Excellent Worker of Education of Ukraine, Academician,
Rector of PHEE “European University”
16 B, Academician Vernadsky Blvd, Kyiv, 01001, Ukraine

Zakharchenko Alina Olegivna,

Director of the Pyriatyn branch
European University
102, Vokzalna St., Pyriatyn, Poltava region, 37000, Ukraine

Kozynets Anatolii Oleksandrovyh,

Senior lecturer, Department of Economics, Finance and Accounting
European University
16 B, Academician Vernadsky Blvd, Kyiv, 01001, Ukraine